

Laksehajer i

Alaska

Tekst og fotos: Jennifer Idol

Bræer flyder ud i Prince William Sound umiddelbart syd for Valdez såsom som denne skrumpende bræ i Shoup Bay.

Hajer vækker som regel stærke følelser hos de fleste, hvad enten det er spændingen ved et planlagt møde under vandet, eller frygt drevet af sociale medier og mangel på information. Af de mere end 400 arter af hajer er det den lille familie af makrelhajer der er mest ikonisk, og laksehajen er specielt bemærkelsesværdig, skriver Jennifer Idol.

Hvad er det som er så specielt ved hajer? Jagten på møder med hajer er blevet en mild besættelse for mig, og formidling af viden om disse elegante skabninger er gået hen og blevet en personlig mission. Min

interesse blev vakt da jeg, til trods for mange års dykning, kun så få hajer. Dem jeg så, var hovedsageligt nursehajer, som ikke fremkaldte den samme form for spænding som de hajer der typisk blev skildret i film og medier. Det var et kort glimt af en tyrehaj i Florida Keys, der fængede min fantasi.

Jeg blev også interesseret i at forstå menneskers tørst efter spændingen ved at se hajer og frygten for dem. På min rejse, hvor jeg dykkede i alle 50 stater i USA, stødte jeg imidlertid sjældent på hajer. Jeg så flere rokker, der har det tilfælles med hajer at de er bruskskud (*Elasmobranchii*), og søde hornhajer, men hørte kun om møder med andre hajer fra andre dykkere. Deres beretninger satte

møder med andre slags hajer øverst på min ønskeliste.

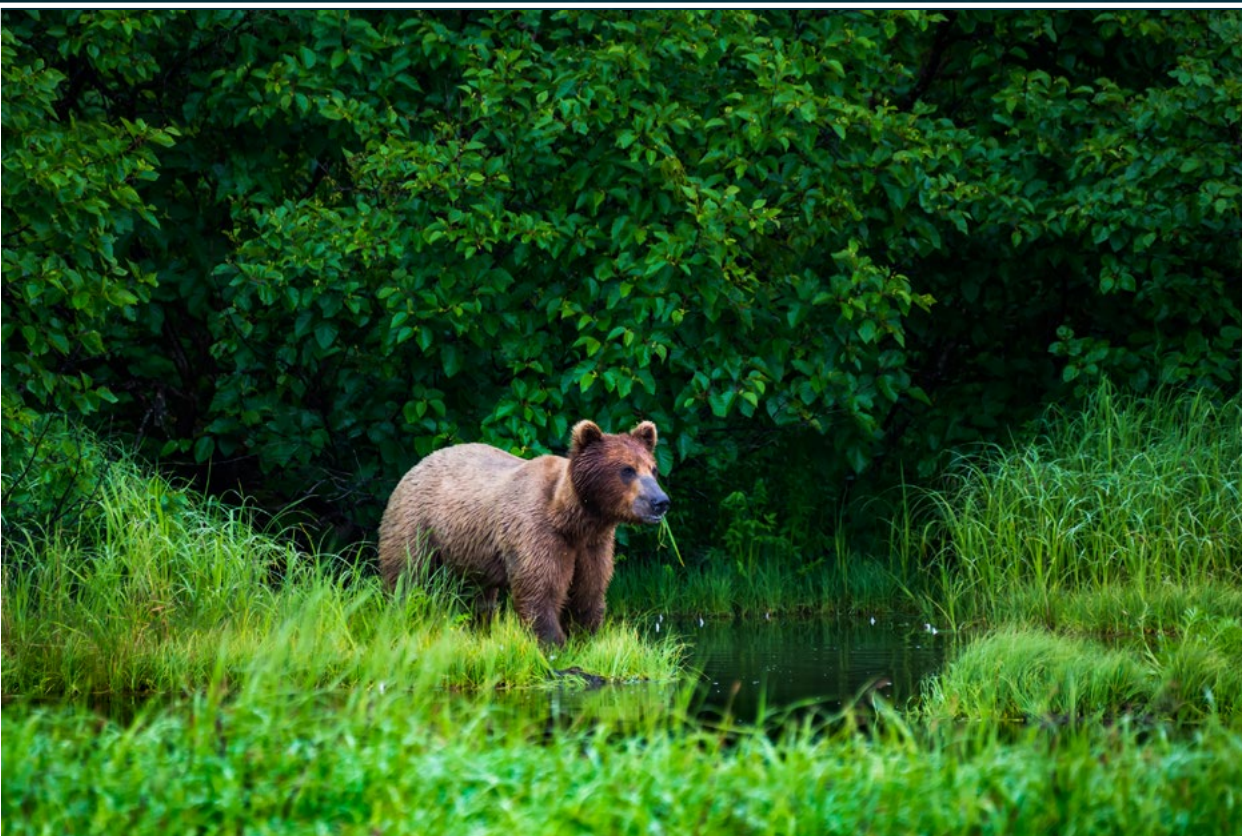
Min fascination af hajer kan til dels tilskrives mine bedsteforældre, der forbød mig at se filmen *Jaws*, som desværre udbredte en misforstået frygt for hajer. Jeg har stadig ikke set den. Derudover har Discovery Channel's *Shark Week* i de senere år dyrket en fascination der er drevet af frygt. Selvom oplysning og inspiration angives at være hovedformålet med sådanne programmer, er det imidlertid min opfattelse, at seerne hovedsageligt får et kick ud af at se skræmmende hajadfærd i stedet for at få respekt for et forhistorisk vidunder. Hvordan uddanner og oplyser vi publikum om en art, som vi elsker for dens evolutionære præ-

Besøgende kan vandre ved Matanuska Glacier på vej til Valdez (herover); Laksehajer kan blive op til 3.6 m lange (øverst til højre); Laksehajer har ingen nictiterende hinde, der er en slags sekundært øjenlåg, så man kan se hvordan deres øjne følger et emne (fjorrige opslag).

Vue over Valdez, som har færre end 4.000 indbyggere (herover); Ravencroft Lodge er udgangspunktet for ture med laksehajer (til højre).

Grizzlybjørne forekommer i området omkring Valdez og bevæger sig nogle gange ind i bebygget området (herover); Laksehajer kan kendes på deres gigantiske øjne, hvidplettede mave, mørkegrå farve og torpedo-formede kropsform (øverst til venstre).

stationer og imponerende gebis?

Besvarelse af disse spørgsmål og opfyldelse af min drøm om at møde hajer begyndte i Alaska, i slutningen af min rejse igennem USA's 50 stater, hvor jeg lærte om den besungne laksehaj (*Lamna ditropis*). Jeg fandt frem til en turoperatør i Prince William Sound, der tilbød ture til at svømme med dem, og lavede planer, der endte med at diktere de næste fem år af min dykkerkarriere.

At nå frem til Valdez

Jeg bookede min første tur med Ravencroft Lodge gennem hajeksperten Andy Murch fra Big Fish Expeditions. Boone Hodgkin bestyrer nu North 60 Adventures fra sin fjernliggende hytte, hvorfra han hver sommer tager et begrænset antal gæster med ud for at møde hajer. Han tager imod gæster

i Valdez og bringer dem fra Prince William Sound til Port Fidalgo. For at komme til den lille fiskerby Valdez foretrækker jeg at flyve til Anchorage og køre derfra, hvilket tager ca. fem timer.

Alaska er et af Amerikas sidste store vildmarker og hjemsted for grizzlybjørne, smeltende gletsjere, laks og havørne. Igennem den korte sommer er der en travlhed af liv, der skynder sig med at formere sig og æde, mens der er rigeligt med føde. Turen til Valdez gav mig desuden mulighed for at se steder som Matanuska-gletsjeren og Horsetail Falls.

Valdez er en bette by, hvis navn er genkendeligt fra Exxon Valdez-olieudslippet i 1989, der fandt sted i disse farvande. Et jordskælv i 1964 forårsagede en tsunami, der næsten udslettede byen og førte til opførelsen af den moderne marina, hvorfra vi i dag

sejler ud. Gletsjere omgiver byen og er årsag til det uklare turkise gletsjerfarvand, der ses nær kysten.

Laksehajer og deres slægtninge

Forud for enhver ekspedition bestræber jeg mig på at lære så meget som muligt om emnet og være så velforbereget som muligt. Der findes så lidt viden om laksehajer, men det jeg fandt, korrelerede med det, der vides om alle hajer. Herunder at de nyder ringe beskyttelse og udgør en del af

Denne han har friske ar fra nærkontakt med en bådpropel (ovenfor) – på rygfinnens ses et antal copepoder; Fodringsadfærd er den eneste gang, laksehajer viser åben mund (til højre).

de gennemsnitligt 100 millioner hajer, der dræbes hvert år.

Populationen af laksehajer blev i 1989 estimeret til to millioner individer ud fra fangster, der i øvrigt er mangelfuldt dokumenterede, der i nogle år løber op i næsten 200.000 individer inden for en fire-måneders periode nogle år. Selvom de er klassificeret som "ikke truet" på IUCN's Røde Liste, skal det bemærkes, at denne vurdering hviler på mangelfuld dokumentation om nuværende bestande og et begrænset antal fang-

ster. Sportsfiskeri efter laksehajer er udbredt i Alaska, og der er rapporter om, at en enkelt konkurrence i Valdez omkring år 2000 resulterede i 10.000 fangede laksehajer.

Laksehajer er distinkte fra andre hajer, men er samtidig en del af den mest genkendelige hajfamilie. De tilhører makrelhajfamilien (*Lamnidae*), der også omfatter hvidhajer, kortfinnet og langfinnet mako-hajer og sildehajer. De er bemærkelsesværdigt godt tilpasset deres koldt vandsmiljø og besidder desuden den usædvanlige egenskab at

være endoterme, altså, at de danner en vis kropsvarme, hvilket betyder, at de kan holde deres kropstemperatur over vandtemperaturen. Dette er særligt nyttigt, når de parrer sig i Arktis.

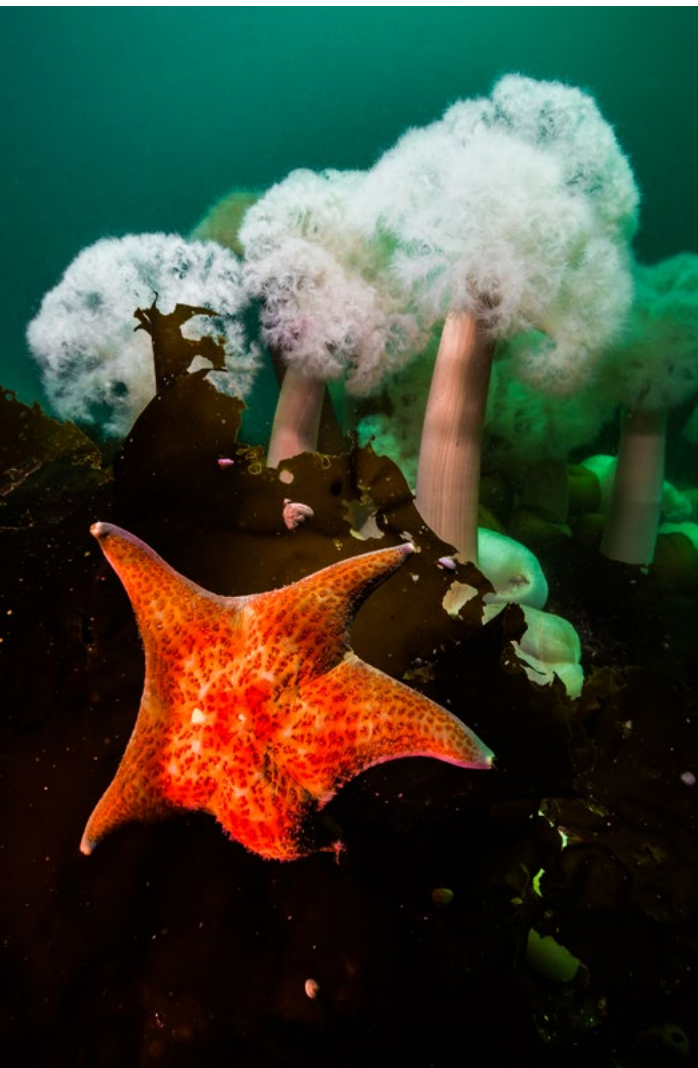
Observation af laksehajer

Det var morgen ved Ravencraft Lodge, da gruppen af dykkere sagte gik i vandet for tålmodigt at afvente hajernes ankomst. Hajerne bliver let skræmt af bevægelse i vandet, så vi gik i vandet så stille som muligt og gemte os under små både for at begrænse vores

Stille vand gør det nemmere at spotte laksehajer der svømmer gennem Port Fidalgo.

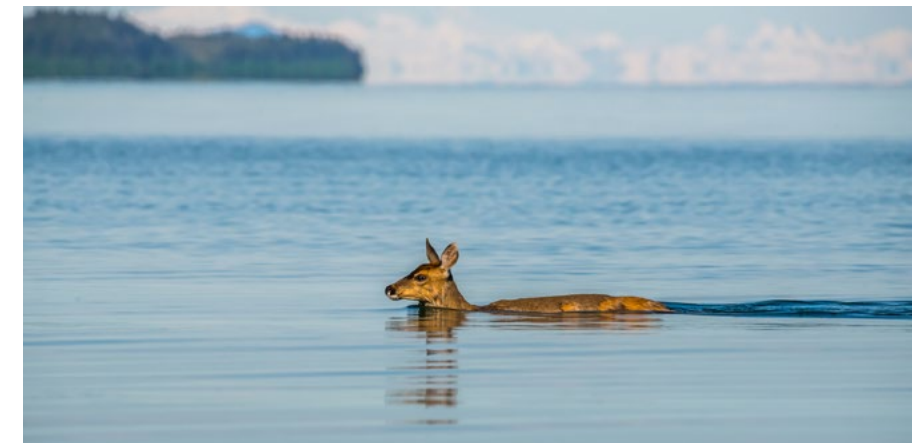
Habitat i Port Fidalgo, der udgøres af søneliker og tang (ovenfor). Nøgensneglen hooded nudibranch vokser til anseelig størrelse i Port Fidalgo (til højre).

Plumoseanemoner, søstjerner og tang danner levested i Port Fidalgo (ovenfor).

Laksehajernes rygfiner fremstår som små prikker på overfladen som det kræver lange telelinser at indfange ordentligt.

Om sommeren udgør Port Fidalgo et roligt og beskyttet farvand (herover). Forskellige dyr kan ses svømme på tværs af Port Fidalgo, såsom denne muldyrshjort, der blev set svømme den tre kilometer lange afstand for at undslippe en grizzlybjørn.

synlighed. Mens vi observerede dem svømme roligt forbi, måtte vi minde os selv om, at det var verdens hurtigste hajer, hvilket er blevet fastslået af nylige observationer fra den amerikanske flåde, der registrerede laksehajer svømme med mere end 80 km/t. De kan drive deres strømlinede kroppe gennem vandet med forbløffende effektivitet, hvilket betyder, at de kan være væk på ingen tid.

Jeg fik mit første glimt af en laksehaj, der gik efter et stykke madding, og så var jeg bare hooked. Man får kun det komplette billede, når hajen æder. Det er en ønskværdig situation for foto-

grafen, fordi disse hajer normalt søger føde på op til 600 meters dybde, hvor man selvfølgelig ikke kan følge dem.

For at finde en laksehaj, vi kunne gå i vandet med, afsøgte vi overfladen for rygfiner og observerede hajens bevægelser. En haj, der svømmer roligt i cirkler er som regel et godt tegn på, at hajen ikke forsvinder, inden man kan nå at observere den i vandet. En enkelt sild blev brugt til at holde hajen interesseret i at blive længe nok til, at en gruppe kunne observere den. Laksehajer i Alaska æder sild, som er en af de fiskebestande, der blev påvirket af Exxon Valdez-olieudslippet.

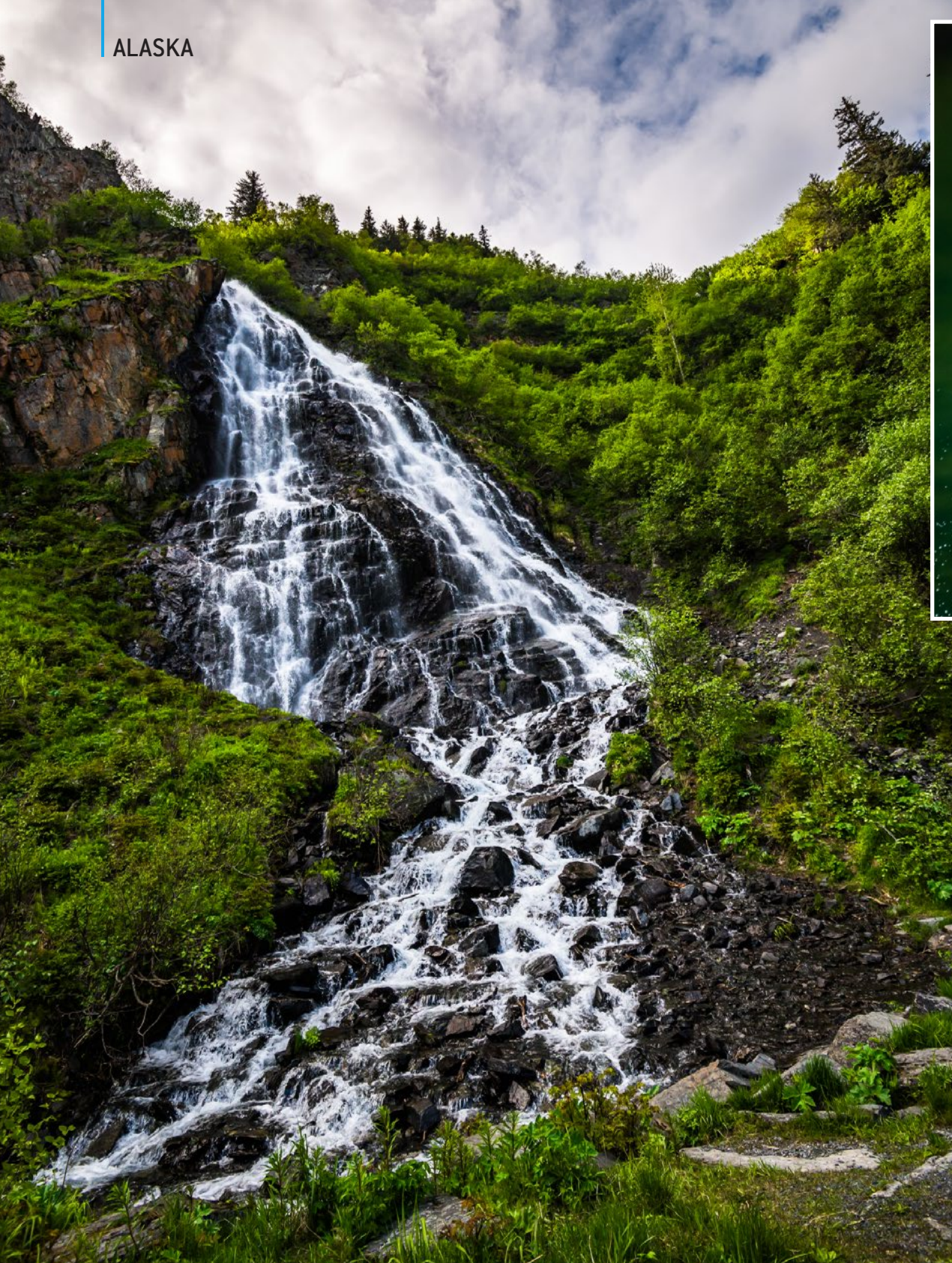
Hver gang jeg er vendt tilbage for at observere laksehajer, har jeg set nye adfærdsmønstre, som at se dem gnide sig mod flydende træstammer og endda se to uventet springe op af vandet. Makrelhajer er kendt for deres springadfærd, men er ikke blevet observeret hos laksehajer særlig tit.

Disse smukke hajers største fjender er mennesker og spækhuggere. I modsætning til den 242 arter store gruppe af blinkhindehajer (*Charcharhniiformes*), også kendt som bundhajordenen, der bl.a. inkluderer tigerhajer, har gruppen af makrelhajer, som laksehajer hører til, ikke nogen

nictiterende hinde, der er en form for tilbagetrukket øjenlåg, som hajen kan trække for. Jeg finder laksehajer søde med deres brede, runde ansigter og overdrevne store øjne, der hjælper dem med at orientere sig i dybt vand. De er en hjart, der er værd at investere i en tur for at opleve dem i deres naturlige levested.

Regionale levesteder

Laksehajer udgør en vigtig del af et rigt økosystem udfor Alaska og det nordlige Stillehav. Alt imens vi observerede dem i Port Fidalgo, er de kendt for at drage så langt sydpå som det nordlige Californien

Vandrestier uden for Valdez, der går igennem granskoven og til udsigter over vandfald såsom Horsetail Falls (til venstre); Hvidhovedede havørne holder udkig efter fisk fra trætoppe omkring Port Fidalgo (herover); Havodderne kan spottes langs hele Alaskas kystlinje i fjordene omkring Port Hildalgo (øverst til højre); Spættede sæler samles på isflager dannet af glacial afsmeltning (til højre).

og så langt vest som Rusland og Japan. Deres fødekilder er mere varierede end deres almene navn antyder og omfatter sild, blæksprutter og laks blandt dusinvis af fisk, de lever af.

De forlader Port Fidalgo, inden lakseopdrættet når sit højdepunkt. Havnen er omgivet og beskyttet af et bjerglandskab, der minder om fjordene i Norge og Island. Det er et dybt farvand, hvor jeg

har set spækhuggere, Dall's marsvin, havodderne og endda hjorte svømme.

Eftersom laksehajer kun viser sig om morgenen, tilbringes eftermiddagene på laksehajsture med at fotografere havørne, der dykker efter sild eller med at dykke efter andet dyreliv. Den nordvestlige stillehavskyst, eller "Pacific Northwest" som regionen også benævnes, er rig på liv over og under vandet

og inkluderer store hvirvelløse dyr som nøgensneglen med det latinske navn *Melibe leonina*, der er større end din hånd. På engelsk hedder den hooded nudibranch. Sent på sommeren finder en opblomstring af øregopler, som de fleste kender som de almindelige blå vandmænd, der også findes langs danske kyster, i forbindelse med deres reproduktive cyklus. De kan samles

i store masser ned under rekreative dykkerdybder og sprede sig over store vandområder.

Fremtiden for laksehajen

Der er langt mellem mulighederne for at møde laksehajer, og kommercielle ture udbydes i skrivende stund kun gennem Ravencroft Lodge med North 60 Adventures. Jeg kommer aldrig til at blive

træt at se disse hajer, og jeg kommer til at fortsætte med mine bestræbelser på at udbrede kendskabet til disse specielle, endoterme hajer og hvorfor de er en vigtig del af økosystemet.

Det er begrænset, hvad vi kender til deres adfærd og hvilke slutninger vi kan drage ud fra observationer, men en vigtig egenskab ved disse og alle hajer er, at de hjælper med at opretholde

Forsamlinger af øregopler kan være så tætte, at vandet ser ud til at henligge i nattemørke (til højre).

havets sundhed ved at fjerne svage og syge dyr.

Jeg agter at fortsætte med at dykke ned og dokumentere hajer så længe jeg er i stand til det og ikke blot dokumentere deres livsforløb og forhold. En øget forståelse af hajer, forbud mod hajfiskeri og fangst samt begrænsninger af destruktive fiskemetoder og bifangst er nødvendige skridt for at bevare en alsidig biodiversitet. [K](#)

*Jennifer Idol er en vidt publiceret dykkeforfatter og undervandsfotograf og den første kvinde, der har dykket i alle 50 amerikanske stater, hvilket hun har beskrevet i hendes bog *An American Immersion*. Hun har været en ivrig dykker i 25 år og har opnået mere end 29 certificeringer. Som en indfødt Texaner skaber hun design og fotografi til sit firma, *The Underwater Designer*. Hendes arbejde kan ses på: uwDesigner.com.*

KILDER:

ANDERSON, S. D., OG GOLDMAN, K. J. (2001).

TEMPERATURE MEASUREMENTS FROM SALMON SHARKS, *LAMNA DITROPIS*, IN ALASKAN WATERS. PP. 794-796.

CVRKEL, B. (2013). NEW STUDY SAYS 100 MILLION SHARKS KILLED ANNUALLY. THE PEW CHARITABLE TRUSTS. [HTTPS://WWW.PEWTRUSTS.ORG/EN/ABOUT/NEWS-ROOM/PRESS-RELEASES-AND-STATEMENTS/2013/03/01/NEW-STUDY-SAYS-100-MILLION-SHARKS-KILLED-ANNUALLY](https://www.pewtrusts.org/en/about/news-room/press-releases-and-statements/2013/03/01/new-study-says-100-million-sharks-killed-annually)

HODGIN, B. SALMON SHARKS WITH BOONE HODGIN. NORTH 60 ADVENTURES. [HTTP://WWW.RAVENCROFTLODGE.COM/SALMONSHARKDIVING.HTML](http://www.ravencroftlodge.com/salmonsharkdiving.html).

IUCN RED LIST. SALMON SHARK. [HTTPS://WWW.IUCNREDLIST.ORG/SPECIES/39342/10210228](https://www.iucnredlist.org/species/39342/10210228).

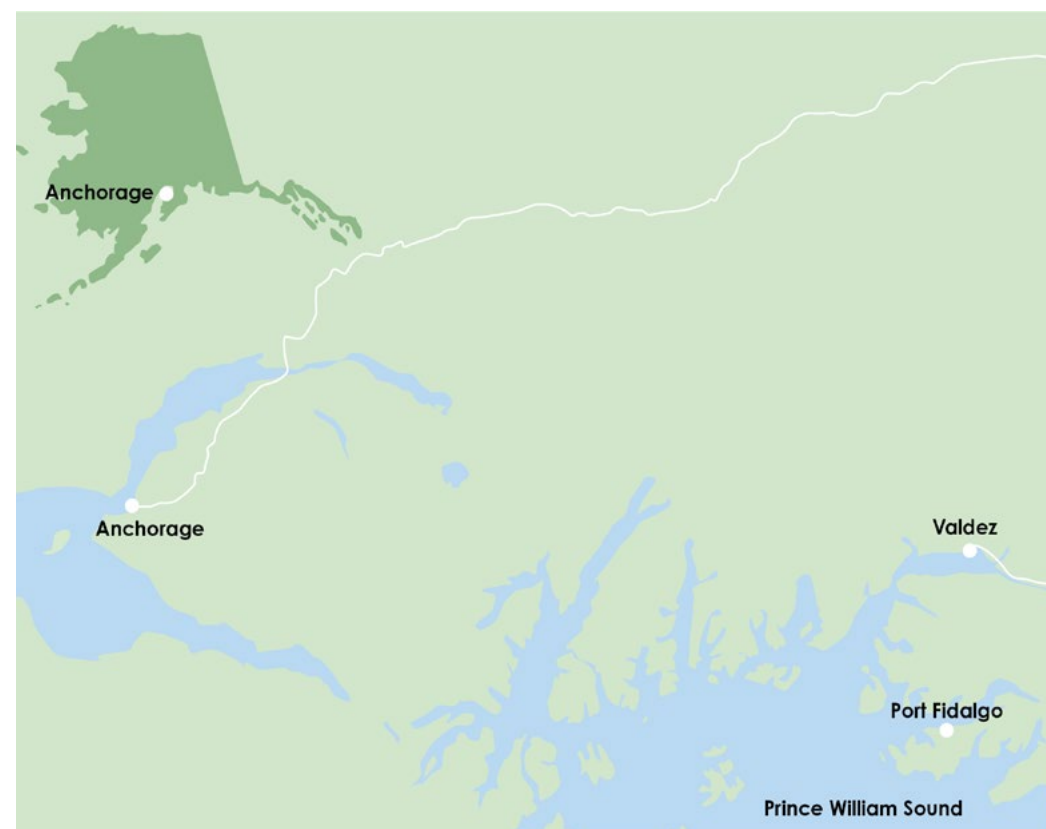
MURCH, A. THE TAXONOMY OF SHARKS AND RAYS. ELASMODIVER. [HTTP://ELASMODIVER.COM/ELASMOBRANCH_TAXONOMY.HTM](http://elasmodiver.com/elasmobranch_taxonomy.htm).

NAGASAWA, K. (1998). PREDATION BY SALMON SHARKS (*LAMNA DITROPIS*) ON PACIFIC SALMON (*ONCORHYNCHUS* SPP.) IN THE NORTH PACIFIC OCEAN. NATIONAL RESEARCH INSTITUTE OF FAR SEAS FISHERIES, FISHERIES AGENCY OF JAPAN. PP. 419-433.

SKOMAL, G. (2008). *SHARK HANDBOOK*. CIDER MILL PRESS BOOK PUBLISHERS. PP. 39, 40, 161, 168, 176-178.

WRIGHT, B. (2016). ENVIRONMENT ALASKA. SALMON SHARKS IN ALASKA. [HTTP://ENVIRONMENTALASKA.US/SALMON-SHARKS.HTML](http://environmentalaska.us/salmon-sharks.html).

Ankerpladser på Valdez ruten i Alaska (ovenfor); Placering af Alaska på kort over Nordamerika (til venstre)

Ud over hooded nudibranchs kan man finde opaliserende nøgensnegle i Port Fidalgo. Nøgensneglen ses oppe i højre hjørne (herover).

AnAmericanImmersion.com

Available on Amazon

Discover how an oil spill inspired a woman to undertake a quest to become the first woman to dive all 50 states and explore vivid underwater landscapes in this revealing book.

50 THE UNDERWATER DESIGNER PHOTOGRAPHY & DESIGN

BEST PUBLISHING COMPANY